D. RUIZ-JARABO COLOMER FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. január 17. [1]

I – Bevezetés

1. A védjegy, valamint a többi szellemi és ipari tulajdonjog által biztosított oltalom között fennálló legjelentősebb különbség minden valószínűség szerint az időtartamban található, mivel a védjegyoltalom határozatlan időre szól, és feltétele csupán a védjegy tényleges használata és a védjegyoltalom megújítási költségeinek megfizetése. Azonban ez a képesség nem nyújt védelmet a piac viszontagságaival szemben, hiszen az erős verseny vagy más körülmények megfoszthatják a védjegyet létjogosultságától – a jogosult vállalkozás termékeire vagy szolgáltatásaira vonatkozó megkülönböztető képességétől –, például az érintett vásárlóközönség észlelésének változása következtében.

2. A jelen ügy tényállási elemei jól példázzák az említett változásokat és az általuk okozott problémákat. A belga Cour de cassation (a belga Legfelsőbb Bíróság) azt szeretné megtudni, hogy a fogyasztók észlelését mely időpontban kell figyelembe vennie annak megállapítása végett, hogy fennáll-e egy lajstromozott védjegy és valamely másik cég által ugyanazon a piacon használt megjelölés összetévesztésének veszélye és így a védjegyhez fűződő jogok megsértése. A kérdés nem banális, mert ha ez a nem anyagi javakra vonatkozó jog felhígul, a válasz ellentétes következményekkel járhat attól függően, hogy mely időpont tekinthető megfelelőnek ahhoz, hogy a bíróság az említett veszélyt értékelje.

3. Elég az utcára kimenni, hogy meggyőződhessünk arról, milyen sokan járnak nap mint nap farmernadrágban, így fogalmat alkothatunk e ruhadarabnak a kereskedelembeli [2] gazdasági jelentőségéről, valamint a

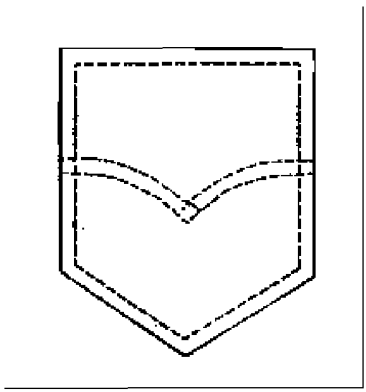
1 – Eredeti nyelv: spanyol.

2 – Több mint 150 éves fenállása alatt Levi Strauss mintegy 3 500 000 000 nadrágot értékesített. Adrián, J., *Levi's abandona sus raíces (A Levi's elhagyja gyökereit)*, http://winred.com.

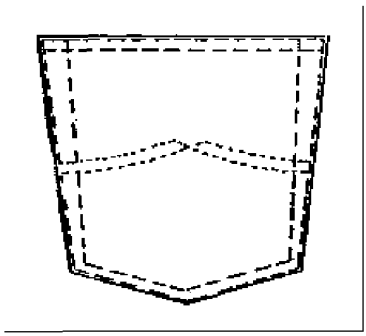
belga bíróság előtt folyó jogvita hátteréről is. Kétlem, hogy lenne még egy olyan, az amerikai életmódot képviselő ruhadarab, amely ehhez a vitatott eredetű darabhoz [3] hasonló elterjedtségre tett volna szert az egész világon. [4]

II – A tények, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

4. 1980-ban a Levi Strauss & Co. vállalkozás, amelynek székhelye Delaware államban (Egyesült Államok) található, a Benelux államok Védjegyhivatalánál egy „mouette" elnevezésű [5] ábrás védjegyet lajstromoztatott, a Nizzai Megállapodás 25. osztályába tartozó ruházati cikkre vonatkozóan, amely egy ötszög alakú zseb varrásmintájának közepén elhelyezkedő, középen lefelé hajló kétsoros díszítővarrást ábrázolt, az alábbi ábrának megfelelően:

5. A Casucci Spa társaság, amelynek székhelye Sant'Eligio Alla Vibratában (Termano, Olaszország) található, 1997-től olyan farmernadrágokat hozott forgalomba, amelyek hátsó zsebén enyhén felfelé hajló, szintén kétsoros díszítővarrás volt, az alábbi ábrának megfelelően:

3 – Általában munkaruházati célokat szolgált, a fiatalok között az ötvenes évektől vált népszerűvé. Története azonban kevéssé ismert. Genovában kezdődött abban az időben, amikor az olasz város még független köztársaság és tengeri hatalom volt. A flotta tartós ruházattal kívánta ellátni tengerészeit és azért választotta ezt az anyagot, mert ez még vizes állapotban is használható (http://es.wikipedia.org).

4 – A kortárs irodalomban szereplő számos utalás közül szeretném kiemelni K. Hosseini afganisztáni születésű, Kaliforniában élő író *Cometas en el cielo (Papírsárkányok)* című művét (2. kiadás, fordította Isabel Murillo Fort, Salamandra, Madrid, 2003.), amelyben a központi alak „fekete bőrkabátot, vörös sálat és kifakult farmert" (78. o.) viselt azon az egész életét meghatározó téli napon 1975-ben – Daoud Kan elnöksége idején, aki 1973-ban puccsal megdöntötte unokabátyja, Zahir sah uralmát, és ezzel véget vetett az ország monarchikus berendezkedésének –, amelyen megnyerte a kabuli sárkányeregető versenyt. Valamivel később Hosseini hozzáteszi, hogy „elismerő pillantást vetett bőrkabátomra és farmeremre [...], mi cowboynadrágnak hívtuk. Afganisztánban az amerikai holmik – főként ha nem másodkézből származtak – a gazdagság jelének számítottak" (81. o.).

5 – A francia mouette szó jelentése „sirály", de a fellebbezésről hozott határozat következtetése szerint „arcuate" néven is ismert.

6. Az alapeljárásban felperes fél – mivel úgy vélte, hogy a minta veszélyeztette azokat a jogokat, amelyek őt saját megjelölése tekintetében megilletik – a Tribunal de commerce de Bruxelles (brüsszeli kereskedelmi bíróság) előtt keresetet indított az olasz vállalkozás ellen, kérve, hogy a Casuccit tiltsák el a nadrágokon szereplő megjelölés használatától, és kötelezzék kártérítés fizetésére.

7. Mivel e bíróság előtt követeléseinek nem tudott érvényt szerezni, a Levi Strauss fellebbezést nyújtott be a brüsszeli Cour d'appel-hez (fellebbviteli bíróság), amely 2002. június 7-i ítéletében megerősítette az elsőfokú bíróság határozatát, elutasítva azt az állítást, miszerint az olasz vállalkozás megsértette a „mouette" védjegyet. Megállapította továbbá a vita tárgyát képező megjelölések csekély hasonlóságát, és azt, hogy a Levi Strauss védjegy – legsajátosabb elemeinek állandó és általánossá vált használata következtében – elvesztette „erős" védjegy jellegét. Megítélése szerint a kétsoros díszítővarrás jelenleg arra utal, hogy az adott ruhadarabok a denim [6] nevű anyagból készült nadrágok – angolul „jeans" – kategóriájába tartoznak. [7]

8. A fellebbviteli bíróság rámutatott továbbá arra, hogy a zsebeken szereplő rajzok eltérő jelentésűek, mivel a SABEL-ügyben hozott ítélet [8] 23. pontja szerint az összetéveszthetőség értékelésének a védjegyek által keltett együttes benyomáson kell alapulnia, és míg a Levi Strauss-féle díszítővarrás egy szárnyát bontó sirályra, addig a Casucci-féle inkább egy vulkán alakjára emlékeztet. E határozat, [9] valamint a Canon-ügyben hozott ítélet [10] 29. pontja alapján a Cour d'appel de Bruxelles rámutatott, hogy a fogalombeli átfedés hiánya miatt a vitás ügyben szemben álló vállalkozások által gyártott farmernadrágokat a vásárlóközönség nem tekintette azonos eredetű termékeknek.

9. Mivel a határozatot nem találta kielégítőnek, a Levi Strauss a Cour de cassationhoz fordult, amely – az előzetes döntéshozatali kérdés eldöntésére várva – felfüggesztette az ügyet.

10. A Levi Strauss lényegében úgy véli, hogy a fellebbviteli bíróság megsértette a 89/104/EGK [11] irányelv 5. cikke (1) bekezdésének b) pontját, amikor kijelentette, hogy „mouette" védjegye elvesztette korábbi erejét. Az ipari jogra vonatkozó jogcíme 1997 óta hatályos, vagyis amióta az olasz társaság a nadrágokat forgalmazni kezdte a Benelux

6 – Ez a szó feltehetően az anyag eredeti gyártási helyére utal, amely állítólag a francia Nimes (serge de Nîmes, denim). Ez az anyag olyan pamutszövet, amelyhez nejlonszálat is szoktak keverni, jellegzetes színe a kék. Hagyományosan a birtokokon és a gazdaságokban használt munkaruhák anyagául szolgált. *Encyclopedia Britannica*, 15. kiadás., Helen Hemingway Benton, Chicago, 1974., III. kötet, 466. o.

7 – E szó etimológiája a Genovai Köztársaság koráig nyúlik vissza, valószínűleg a város francia nevének (Gênes) angol kiejtéséből (jeans) származik (http//es.wikipedia.org).

8 – A C-251/95. sz. ügyben 1997. november 11-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-6191. o.).

9 – Konkrétan a 16–18. pontban.

10 – A C-39/97. sz. ügyben 1998. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-5507. o.).

11 – A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

államokban, és az említett fellebbviteli szervnek – tiszteletben tartva a Benelux államok bíróságának a Quick-ügyben hozott ítéletét [12] – ezt az időpontot kellett volna figyelembe venni az összetéveszthetőség felmérésekor.

11. Végül az amerikai vállalkozás fenntartja, hogy amikor a fellebbviteli bíróság a „mouette" védjegyet – a megkülönböztető képességének a legjellegzetesebb alkotóelemek széles körben való elterjedtsége miatt bekövetkező csökkenése miatt – gyengének nyilvánította, nem rendelkezett jogi alappal, mivel nem vizsgálta meg, hogy e körülmény felróható-e a Levi Straussnak, legalább is részben a növekvő versennyel szemben mutatott passzivitása miatt.

12. E körülmények között a Cour de cassation felfüggesztette az eljárást, és a következő előzetes döntéshozatal iránti kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Valamely rendszeresen használt védjegynek a 89/104/EGK irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti oltalma kiterjedésének meghatározásakor – a védjegy megkülönböztető képességével összefüggésben – a bíróságnak figyelembe kell-e vennie az érintett vásárlóközönség azon időpontbeli észlelését, amikor megkezdték annak a hasonló megjelölésnek [...] a használatát, amely állítólagosan veszélyezteti a védjegyhez fűződő jogokat?

2) Nemleges válasz esetén: a bíróság figyelembe veheti-e a vásárlóközönségnek a kifogásolt használat megkezdését követő tetszőleges időpontban jellemző észlelését? Különösen: figyelembe vehető-e az érintett vásárlóközönségnek az ítélethozatal időpontjában jellemző észlelése?

3) Amikor az 1) pont alatti kritérium alkalmazásával a bíróság megállapítja, hogy a védjegyet veszélyeztetik, fő szabályként indokolt-e, hogy elrendelje a veszélyt jelentő védjegy használatától való eltiltást?

4) Más következményekkel járhat-e, ha a felperes védjegye részben vagy egészben azon időpontot követően vesztette el megkülönböztető képességét, amikor megkezdték a jogosulatlan használatot, de kizárólag abban az esetben érvényes, ha a megkülönböztető képesség elvesztése részben vagy egészben e védjegy jogosultjának tevékenysége vagy annak hiánya miatt következett be?"

III – A Bíróság előtti eljárás

13. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését 2005. március 31-én vették nyilvántartásba a Bíróság Hivatalánál.

12 – december 13-án hozott ítélet (A 93/3).

14. A Bíróság alapokmányának 20. cikkében meghatározott határidőig a Levi Strauss és az Európai Közösségek Bizottsága terjesztett elő írásbeli észrevételeket. Ugyanakkor a Casucci 2005. június 1-jén jogi képviselője útján dokumentumban kifejezetten lemondott e jog gyakorlásáról.

15. A 2005. november 17-én tartott tárgyaláson a felperes fél és a Bizottság előadta szóbeli észrevételeit.

IV – Jogi háttér

16. A jogvita megoldása alapvetően a 89/104 irányelv magyarázatától függ; ezen irányelv célja „a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítése azoknak az egyenlőtlenségeknek megszüntetése érdekében, amelyek akadályozhatják az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását, vagy torzíthatják a versenyfeltételeket a közös piacon. Azonban a célul kitűzött harmonizáció csak részleges, így a közösségi jogalkotó beavatkozása a lajstromoztatás útján szerzett védjegyekre vonatkozó meghatározott jellemzőkre szorítkozik". [13] És, különösen, nem terjed ki az eljárási jellegű rendelkezésekre.

13 – A C-273/00. sz. Sieckmann-ügyben 2001. november 6-án ismertetett indítványom 3. pontja; ebben az ügyben a Bíróság 2002. december 12-én hozott ítéletet (EBHT 2002., I-11737. o.). Továbbá a 89/104/EGK irányelv harmadik és kilencedik preambulumbekezdése.

17. Az irányelv 5. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszthetőség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez.

[...]

(3) Az (1) és (2) bekezdésben szabályozott feltételek megvalósulása esetén tilos különösen

a) a megjelölés elhelyezése az árun vagy csomagolásán;

b) a megjelölést hordozó áru eladásra való felkínálása, forgalomba hozatala, valamint forgalomba hozatal céljából történő raktáron tartása, illetve szolgáltatás felajánlása vagy annak nyújtása a megjelölés alatt;

c) a megjelölést hordozó áruk behozatala vagy kivitele;

d) a megjelölés használata az üzleti iratokon vagy a reklámozásban."

18. Az irányelv 12. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„(2) A védjegyoltalom megszűnését kell megállapítani akkor is, ha a lajstromozás napját követően:

a) a védjegyjogosult cselekménye vagy mulasztása [helyes fordítás: a védjegyjogosult tevékenysége vagy annak hiánya] következtében a megjelölés a forgalomban azoknak az áruknak, illetve szolgáltatásoknak a szokásos nevévé [helyes fordítás: szokásos megjelölésévé] vált, amelyekre lajstromozták

[...]".

V – Az előzetes döntéshozatali kérdések vizsgálata

19. A Cour de cassation által előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé terjesztett kérdések vizsgálata előtt érdemes felidézni az alapeljárás hátterében álló érdeket. Az ilyenfajta ügyek szempontjából jelentőséggel bír azon időpont meghatározása, amikor a nemzeti bíróságnak meg kell állapítania az összetéveszthetőséget, mivel nyilvánvaló, hogy a vita tárgyát nem az képezi, hogy a „mouette" védjegy elvesztette-e megkülönböztető képességét a kereset belgiumi benyújtása előtti időszakban. Ezért a veszélyeztetés fennállásának korábbi vagy későbbi vizsgálata teljesen eltérő eredménnyel járhat, ami kihat az esetleges kártérítés megállapításakor figyelembe veendő idő kiszámítására.

A – *Az első és a második előzetes döntéshozatali kérdés*

20. E kérdésekkel a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy valamely rendszeresen használt védjegynek a 89/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti oltalma kiterjedésének meghatározásakor – a védjegy megkülönböztető képességével összefüggésben – a bíróságnak az érintett vásárlóközönség mely időpontbeli észlelését kell figyelembe vennie a következő három hipotézis közül: amikor megkezdték az érintett védjegyre veszélyt jelentő megjelölés használatát, az ezen időpontot követő bármely pillanatot, vagy pedig az ítélethozatal időpontját.

21. Nem felesleges felidézni, hogy a védjegy alapvető rendeltetése – az állandó ítélkezési gyakorlat szerint – az, hogy garantálja a fogyasztó vagy végső felhasználó számára a védjeggyel jelölt áruk vagy szolgáltatások kereskedelmi származásának összetéveszthetetlen azonosíthatóságát. [14] Következésképpen csak a megkülönböztető képességgel rendelkező védjegyről jelenthető ki, hogy képes eleget tenni e rendeltetésnek, mivel ellenkező esetben a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében a védjegyet nem lehet lajstromoztatni. [15]

22. A védjegynek az illetékes hivatalban történt lajstromozását és a megfelelő közlönyben történt közzétételét követően a védjegy biztosítja jogosultja számára a 89/104 irányelv 5. cikkében foglalt jogokat. Bár nincs erre vonatkozóan semmilyen rendelkezés, a bírósági logika alapján e jogokat mindaddig lehet gyakorolni, amíg a jogosultság érvényes.

23. Amint azt a Bizottság – a SABEL-ügyben hozott ítélet [16] szerint – helyesen állítja, az adott termék vagy szolgáltatás átlagos fogyasztójának a védjegyekről alkotott észlelése – a megkülönböztető képesség vizsgálatának különösen fontos kritériumaként – meghatározó szerepet játszik az összetévesztés veszélyének vizsgálatakor. Azonban a vásárlóközönség e megjelölésekről alkotott észlelésének formája időben változik, különösen az ugyanazon a piacon található többi termék és szolgáltatás forgalmazójának, illetve nyújtójának a védjegy megkülönböztető képességét érintő magatartásától függően.

24. Ennélfogva az 5. cikk szerinti jogok hatékony érvényesülése csak akkor valósul

14 – A 102/77. sz. Hoffmann-La Roche-ügyben 1978. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1978., 1139. o.) 7. pontja; a C-299/99. sz. Philips-ügyben 2002. június 18-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-5475. o.) 30. pontja és a C-37/03. P. sz., BioID kontra OHIM ügyben 2005. szeptember 5-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-7975. o.) 27. pontja. Továbbá a 89/104 irányelv tizedik preambulumbekezdése.

15 – A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.) 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjára vonatkozóan (e rendelkezés megegyezik a 89/104 irányelv rendelkezésével): a C-329/02. P. sz., SAT.1 kontra OHIM ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-8317. o.) 23. pontja és a BioID kontra OHIM ügyben hozott, az előző lábjegyzetben hivatkozott ítélet 27. pontja.

16 – A fent hivatkozott ítélet 23. pontja.

meg teljes mértékben, ha e jogok ténylegesen védik jogosultjukat, vagyis ha megszegésük pillanatától kezdve peres úton érvényesíthetők. Azon javak esetében, amelyeket olyan megjelöléssel láttak el, amely a vásárlói célközönség megtévesztésével veszélyezteti valamelyik védjegyet, az ipari jog megsértése abban az időpontban jön létre, amikor a tárgyakat forgalomba hozzák, és mindaddig fennáll, amíg a helyzetet nem orvosolják.

25. A nemzeti bíróságnak tehát az összetévesztés veszélyének megállapításakor időbeli referenciaként nem szabad e jogellenes cselekmény megkezdése utáni időpontot választania, mert ezzel csökkentené a jogszerű védjegyjogosultnak járó védelmet. Ugyanakkor ezt az oltalmat nem szabad kiterjeszteni azon időponton túlra sem, amely után a jogok már nem illetik meg a védjegyjogosultat. Ezért ebben az ügyben a hivatkozási alap nem lehet az ítélethozatal napja, mivel annak alapján nem lehetne megállapítani az említett veszélyeztetésnek a védjegy megkülönböztető képességére gyakorolt hatását, és nem lehetne elrendelni a szükséges intézkedéseket vagy szankciókat sem.

26. Ha – ahogy az alapeljárásban is fennáll – a kártérítési igényre vonatkozóan megállapítást nyer, hogy amikor a per bírósági tárgyalására sor kerül, a jogsértés már nem áll fenn, mivel a kezdetben megsértett védjegy megkülönböztető képessége bármely ok következtében megszűnt, az oltalom alatt álló megjelölés jogi hatályának végét is meg kell állapítani ahhoz, hogy ki lehessen számítani azt az időszakot, amelyre kártérítést igényelni lehet.

27. Következésképpen: ha egy védjegyhez hasonló megjelölés a kettő összetévesztése veszélyének előidézésével megsérti a védjegyet, a nemzeti bíróságnak – a rendszeresen használt védjegynek a 89/104 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése szerinti oltalma kiterjedésének meghatározásakor – az érintett vásárlóközönség azon időpontbeli észlelését kell figyelembe vennie, amikor a megjelölést használni kezdték.

B – *A harmadik kérdés*

28. E kérdés lényegében egy pontosan meghatározott intézkedésre, a sérelmet okozó megjelölés használatától való eltiltásra vonatkozik, ez a megelőző intézkedés a megfelelő az előző két kérdésben körülírt körülmények esetén, vagyis akkor, amikor a bíróság megállapítja, hogy a megjelölés használata jogsértő.

29. Ahogy már rámutattam, a 89/104 irányelv nem írja elő a nemzeti jogszabályok közelítését eljárási területen, ahol az autonómia elve érvényesül, amelynek értelmében a tagállamok szabadon választhatják meg a legmegfelelőbb módokat a közösségi jogalkotótól eredő anyagi jogszabályok betartásához.

30. Mindazonáltal az irányelveknek a nemzeti jogrendbe való átültetése során az állam tevékenysége az EK 10. cikkben megfogalmazott jóhiszemű együttműködés elvének megfelelően folyik. Ily módon e követelményen felül – a Bizottság szerint – figyelembe kell venni a Bíróság ítélkezési gyakorlatát [17] is, amely a nemzeti bírókat és bíróságokat arra kötelezi, hogy az egyes irányelvek átültetésekor az európai jog követelményeinek megfelelően értelmezzék és alkalmazzák a jogszabályokat, hogy ily módon a meghozott döntések biztosítsák a jogi aktusokból eredő jogok jogi védelmét.

31. Ami a védjegyek szabályozása terén történő harmonizációt illeti, annak ellenére, hogy a 89/104 irányelv nem foglalkozik kifejezetten az eljárási jellemzőkkel, [18] bizonyos aspektusokra közvetve hatással van.

32. A védjegyjogosultra vonatkozó tiltakozási jog meghatározásakor a 89/104 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése utal arra, hogy a meghatározott eredmények eléréséhez melyek a rendelkezésre álló legmegfelelőbb lehetőségek. E bekezdés a)–d) pontja értelmében a sértő megjelölés használatától való eltiltás hatékony eszköz lehet, és valószínűleg a nemzeti rendszerek rendelkeznek hasonló eszközökkel.

33. Ennek ellenére a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy – az ítélethozatalkor fennálló összes körülményt figyelembe véve – az ilyen jellegű intézkedés képes-e megfelelően biztosítani a 89/104 irányelv szerinti jogok védelmét.

C – A negyedik előzetes döntéshozatali kérdésről

34. Ezzel a kérdéssel a belga Cour de cassation lényegében azt kérdezi, hogy indokolt-e elrendelni a védjegyet sértő megjelölés használatától való eltiltást akkor, ha a védjegy megkülönböztető képességének elvesztése részben vagy egészben a védjegyjogosult tevékenysége vagy annak hiánya miatt következett be. Valójában az előző kérdés változatáról van szó.

35. A Levi Strauss igenlő választ javasol, mivel e megközelítés igazságosan veszi figyelembe mind az ipari tulajdon jogosuljának, mind a jogosult versenytársainak érdekeit.

17 – A 14/83. sz., Von Colson és Kamann ügyben 1984. április 10-én hozott ítélet (EBHT 1984., 1891. o.) 23., 26. és 28. pontja; a C-352/95. sz., Phyteron International ügyben 1997. március 20-án hozott ítélet (EBHT 1997., I-1729. o.) 18. pontja.

18 – Időközben lépések történtek a szellemi alkotások jogát és az iparjogvédelmi jogokat érintő eljárások egyesítése érdekében, nevezetesen a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.) keretében;ke értelmében ez az irányelv alkalmazandó a védjegyekre.

36. A Bizottság véleménye szerint – mivel a megkülönböztető képesség meghatározása tényszerű kritériumok alapján történik – e képesség elvesztése nem lehet az 5. cikkben biztosított oltalom kedvezményezettje magatartásának következménye, hiszen az ő viselkedésére kifejezetten a 9. cikk (belenyugvás) és a 12. cikk (megszűnési okok) vonatkozik. Ezenkívül a rendelkezés értelme eltorzulna, ha az a vállalkozás, amely valamely másik gazdasági szereplő tulajdonában álló, jogi oltalomban részesülő immateriális jogokat sértve termékeket vagy szolgáltatásokat forgalmaz, a jogosulatlan használat következtében bizonyos előnyökre tenne szert.

37. Nem szabad elfelejteni, hogy a lajstromozási aktussal határozatlan időtartamra keletkeztetett jogosulti jogcím – amely a kereskedelmi forgalomban való használatnak és a díjak kifizetésének függvénye – azt jelenti, hogy a lajstromozást csak a hatáskörrel rendelkező szerv által kiadott határozat alapján lehet törölni. Ezzel kapcsolatban a 89/104 irányelv felhatalmazza a hasonló megjelöléseket használó versenytársakat, hogy bizonyos tényállások esetén törlési kérelmet vagy megszűnés megállapítása iránti kérelmet nyújthassanak be. Ennek előfeltételét az ipari tulajdonjog tárgyaira vonatkozó felfogásban bekövetkezett változások képezik. Azonban ezek önmagukban nem elegendőek a lajstromozásból eredő védelem megszűnéséhez.

38. A Bizottságnak igaza van, amikor felhívja a figyelmet a versenytársaknak a védjegyjogosult jogait korlátozó és ellenpontozó jogaira. Észrevételeit azonban árnyalni kellene, kiemelve, hogy a megkülönböztető képesség elvesztését két körülmény idézheti elő, amelyek egyrészt a védjegynek a jogosult általi használatával kapcsolatos tényezőkre, másrészt harmadik cégek által elkövetett tömeges plagizálásra, sőt a fogyasztói magatartásra vezethetők vissza.

39. Az első körülmény leggyakoribb példája az, amikor a védjegy erőteljesen elterjed a felhasználók között, akik azt más termékekre vagy szolgáltatásokra is alkalmazzák,[19] és ezáltal népszerűsítik. De a védjegyjogosult bizonyos mulasztásai is járhatnak káros következményekkel, például ha nem él semmisségi keresettel a jogsértők ellen.[20] Végezetül pedig: ha a vásárlóközönség minden hasonló tárgyra megkülönböztetés nélkül használja ugyanazt a márkanevet, az általános megjelöléssé válik, és elveszti megkülönböztető képességét.

40. Amikor tehát a megkülönböztető képesség megszűnése készteti cselekvésre a piac harmadik szereplőit, a nemzeti bíróság azon lehetőségétől való megfosztása, hogy elrendelje a védjegy jogosultja általi használatot veszélyeztető megjelölések használatától való eltiltást, arra ösztönözné a jogsértő vállalkozásokat, hogy a piacot összehangoltan el-

19 – C. Fernández-Nóvoa (*Tratado sobre Derecho de marcas [Tanulmány a védjegyjogról]*, Marcial Pons, Madrid, 2004, 662. o.) rámutat arra is, hogy a jó hírnevű védjegyek jobban ki vannak téve e veszélynek.

20 – Ugyanott.

árasszák hasonló megjelölésekkel, és később bejelentsék a lemásolt megjelölés felhígulását. Ezen a területen egyetértek a Bizottsággal abban, hogy ez olyan előny elismerését jelentené számukra, amelyet a felelősségükbe tartozó jogsértő cselekedetekkel értek el.

41. Ha viszont a saját megjelöléssel való visszaélés vagy a fogyasztó megkérdőjelezhetetlen ítélete következtében az eredetre vonatkozó garanciafunkció felhígulna, és megkülönböztető képessége eltűnne, a védjegyjogosult cég versenytársai előtt nyitva állna a 12. cikkben biztosított lehetőség a megszűnés megállapítása iránti kérelem, illetve a 3. cikk (1) bekezdésének b) pontja értelmében a törlési kérelem benyújtására. E vélelmek formális kinyilvánítása a jogosultság megszűnését vonná maga után, következésképpen nem lenne lehetőség a hasonló megjelölések használatától való eltiltásra.

42. Összefoglalva: csak az indokolhatná a nemzeti bíróságnak a védjegyet veszélyeztető használat eltiltásától való tartózkodását, ha a többi vállalkozás hivatkozhatna arra, hogy a védjegy az ő használatuktól idegen okok miatt vált általánossá, de mindez csak akkor, ha a többi vállalkozás egyben a megfelelő úton kéri a védjegy törlését. E feltételezésektől eltekintve a bírósági tevékenység e hiánya ellentétben állna a 89/104 irányelv 4. és 5. cikkében kifejtett, a védjegyjogosultat megillető jogvédelem szellemével.

VI – Végkövetkeztetések

43. Az előbbiekre figyelemmel javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen válaszoljon a belga Cour de cassation által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

„1) Ha egy védjegyhez hasonló megjelölés, az összetévesztés veszélyét megvalósítva megsérti a védjegyet, a nemzeti bíróságnak – a rendszeresen használt védjegy

oltalmának a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv 5. cikke (1) bekezdése szerinti kiterjedésének meghatározásakor – az érintett vásárlóközönség azon időpontbeli észlelését kell figyelembe vennie, amikor a megjelölést használni kezdték.

2) Ha megállapítást nyer a lajstromoztatott védjegy megsértése, akkor a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése is, hogy – az ítélethozatalkor fennálló összes körülményt figyelembe véve – a veszélyt jelentő megjelölés használatának megszűnését kimondó bírósági határozat alkalmas intézkedést jelent-e az említett irányelvben a védjegyjogosult számára biztosított jogok védelmének biztosítására.

3) Mindazonáltal a nemzeti bíróság tartózkodhat az említett intézkedés meghozatalától, ha a védjegy – jogosultjának tevékenysége, illetve annak hiánya következtében – elvesztette megkülönböztető képességét, feltéve, hogy e felelősséget valamely illetékes szerv határozatban kimondja."